

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΕΝΔΟΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

ΟΜΑΔΑ Α΄

A1. Να δοθούν οι ορισμοί των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α.** «Προσωρινόν Πολίτευμα» της Επιδεύρου 1822,
- β.** σύνταγμα 1927,
- γ.** Πολιτοφυλακή Κρήτης.

Μονάδες 15

A2. Να αντιστοιχίσετε τα γεγονότα της **στήλης Α** με τις χρονολογίες της **στήλης Β**. Από τη στήλη Β περισσεύει μια χρονολογία.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Οργανικός νόμος.	A. 1901
2. Απόλυση Βενιζέλου από τον πρίγκιπα Γεώργιο.	B. 1913
3. Συμφωνία Μουρνιών Κυδωνίας.	Γ. 1910
4. Επίσημη ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα.	Δ. 1900
5. Μετάκληση Βενιζέλου στην Αθήνα για ανάληψη πρωθυπουργίας της Ελλάδας.	E. 1907 ΣΤ. 1905

Μονάδες 10

B1. Ποιες ήταν οι ομοιότητες των τριών πρώτων ελληνικών κομμάτων τα οποία διαμορφώθηκαν κατά τη διάρκεια της Επανάστασης ως προς τη σχέση τους με τις ευρωπαϊκές δυνάμεις (**μονάδες 7**) και την οικονομική πολιτική (**μονάδες 5**);

Μονάδες 12

B2. Ποια ήταν η στάση των Μεγάλων Δυνάμεων από την κήρυξη της επανάστασης του Θερίσου μέχρι τις 2 Ιουλίου 1905;

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ Β΄

Γ1. Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα σχετικά με τον κρητικό και τον εθνικό διχασμό, να αναφερθείτε:

α) στις απόψεις του πρίγκιπα Γεωργίου και του Ελευθερίου Βενιζέλου ως προς τη διαχείριση του εθνικού ζητήματος της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα (**μονάδες 15**) και

β) στις απόψεις των Φιλελευθέρων και του βασιλιά ως προς τη συμμετοχή της Ελλάδας στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο (**μονάδες 10**).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Στην περίπτωση της Κρήτης και οι δύο πλευρές, Γεώργιος και Βενιζέλος, θεωρητικά υποστήριζαν την Ένωση της Μεγαλονήσου με την Ελλάδα. Την εννοούσαν, ωστόσο, διαφορετικά. Ο Γεώργιος σε βάθος χρόνου (και πάντως μετά τη λήξη της αρμοστείας του!) μέσα από ένα μεταβατικό στάδιο διακυβέρνησης τύπου Βοσνίας-Ερζεγοβίνης. Ο εκρηκτικός και ανυπόμονος Βενιζέλος, από την άλλη, έχοντας εκστομίσει την ιστορική φράση «Φελλάχοι είμεθα ώστε να κάνωμεν ό,τι ο πρίγκιψ διατάσσει; Εμείς οι Κρήτες πάντοτε ανυψώσαμεν το ανάστημά μας εναντίον των πασάδων...» υποστήριζε την εγκαθίδρυση καθεστώτος αναλόγου προς εκείνο της πλήρους αυτονομίας της Ανατολικής Ρωμυλίας στη Βουλγαρία. Ο Βενιζέλος υποστήριζε επιπλέον το συνταγματικό δικαίωμα (άρθρο 38 που όμως απερρίφθη από τις Μεγάλες Δυνάμεις) να εκλέγει ο κρητικός λαός τον ηγεμόνα του, να ενισχυθεί η κρητική χωροφυλακή και να απελαθούν τα ξένα στρατεύματα από το νησί.*

Με δυο λόγια, πλην της παθητικής στάσεως του Γεωργίου και της διαφοράς χαρακτήρα του Βενιζέλου στον οποίο ο ηγεμόνας αναγνώριζε «ευφυΐαν, παιδείαν και φιλεργίαν», υπήρχε και ουσιαστική, βαθύτατη διαφορά απόψεων για την επίλυση του κρητικού ζητήματος.

Άρθρο 19^{ης} Φεβρουαρίου 2006 στο «ΒΗΜΑ» της Φ.Τομαή, προϊσταμένης της υπηρεσίας Διπλωματικού και Ιστορικού Αρχείου στο Υπουργείο Εξωτερικών.

*φελλάχος: αγρότης, χωρικός της Αιγύπτου

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Η αδυναμία του πρίγκιπα Γεωργίου να ικανοποιήσει τις ζωηρές εθνικές προσδοκίες των Κρητών ήταν αναπόφευκτο να συνυφανθεί με την εκδήλωση

σοβαρών αντιδράσεων στο εσωτερικό της Μεγαλονήσου. Η ένταση όμως των αντιπολιτευτικών πιέσεων ήταν άμεσα, κυρίως, συναρτημένη με την ιδιόμορφη εξέλιξη της πολιτικής κρίσης [...] με τον Ελευθέριο Βενιζέλο, υποστηρικτή ενός καθεστώτος ολοκληρωμένης αυτονομίας, ικανής να οδηγήσει ταχύτερα και ασφαλέστερα στην ενωτική λύση. Φορέας δυναμικών αντιλήψεων στο πεδίο των διπλωματικών χειρισμών, ο φιλελεύθερος ηγέτης είχε εμπιστευτικά εισηγηθεί τις απόψεις του στον ύπατο αρμοστή ήδη, το καλοκαίρι του 1900: η άμεση επίτευξη της ενώσεως ήταν αδύνατη· η παράταση, όμως, του καθεστώτος της αρμοστείας ανέστελλε την εφαρμογή των μέτρων που θα επέτρεπαν τη βαθμιαία απαλλαγή από τα δεσμά της διεθνούς εξαρτήσεως, επέβαλλε την υποταγή της Μεγαλονήσου στις αποφάσεις των Μεγάλων Δυνάμεων και την καθιστούσε έρμαιο των αντικρουόμενων συμφερόντων τους□ αντίθετα, η ολοκλήρωση της αυτονομίας, σύμφωνη προς τις υποσχέσεις των Δυνάμεων και τις προβλέψεις του Συντάγματος, θα συντελούσε στην προαγωγή των εθνικών συμφερόντων στο εξωτερικό και την κατοχύρωση της αυτοδιοικήσεως στο εσωτερικό. [...] Τελικά ο παραμερισμός βασικών ανασταλτικών παραγόντων, όπως η παρουσία των ξένων αghμάτων και η διοίκηση της Κρήτης από εντολοδόχο των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων, θα άνοιγε την προοπτική για την προσομοίωση με το καθεστώς της Ανατολικής Ρωμυλίας.

Η ελληνική εξωτερική πολιτική 1900-1945
του Κων/νου Σβολόπουλου,
Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 1992, σελ. 30 - 31.

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Η εμπλοκή της Ελλάδας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ήταν αναπόφευκτη λόγω της γεωγραφικής της θέσης. Η ισχυρή εξάρτηση της Ελλάδας από την Αγγλία και τη Γαλλία δεν θα επέτρεπε τη συμμαχία της με άλλη χώρα. Η συμμετοχή της Ελλάδας στον πόλεμο ενδεχομένως να απέφερε κέρδος εδαφικών περιοχών, όπως τη Θράκη και τη Μικρά Ασία. Μπορεί ωστόσο, να συνέβαλλε στη διατήρηση των κεκτημένων εδαφών από τους Βαλκανικούς Πολέμους που είχαν προηγηθεί. Η πλειοψηφία των Ελλήνων αντιλαμβάνονταν το Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ως συνέχεια των Βαλκανικών Πολέμων. Η πολιτική της Ελλάδας βασιζόταν στη Μεγάλη Ιδέα, βάσει της οποίας οι αλύτρωτες ελληνικές περιοχές και οι πληθυσμοί αυτών θα έπρεπε να ενσωματωθούν στο νέο ελληνικό κράτος. Ο Βενιζέλος ήταν αποφασισμένος να υλοποιήσει τη Μεγάλη Ιδέα.

Η ρευστότητα της κατάστασης, που είχε προκαλέσει ο πόλεμος, σαφώς μπορεί να υπέκρυπτε σοβαρούς κινδύνους για την Ελλάδα. Όμως, η ρευστότητα αυτή δημιούργησε και τις ευκαιρίες που προαναφέραμε για την Ελλάδα, η οποία ήταν μία μικρή χώρα. Οι Θ. Βερέμης και Γ. Κολιόπουλος αποκαλούν τυχοδιωκτική την πολιτική του Βενιζέλου, διότι υποτίμησε το ρίσκο

της συμμαχίας της Ελλάδας με την Τριπλή Συνεννόηση και η πολιτική του ήταν κυνική και υπέρμετρα τολμηρή. Ο D. Dakin αναφέρει πως ο Βενιζέλος υπήρξε πάντοτε καιροσκόπος και ότι δεν μπορούσε να μην εκμεταλλευτεί μία ευκαιρία. Πράγματι, ο Βενιζέλος είχε αντιληφθεί τις ευκαιρίες και θέλησε να τις εκμεταλλευτεί, ρισκάροντας με τη συμμετοχή της Ελλάδας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Άρθρο «Εθνικός Διχασμός» του Ε.Β.Τσακνάκη
από το διαδίκτυο.

Δ1. Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και τα στοιχεία από τα παραθέματα που σας δίνονται να αναφερθείτε στο μεταρρυθμιστικό έργο του Ελευθερίου Βενιζέλου το 1911 με τις 53 τροποποιήσεις και τους 337 νέους νόμους που ψηφίστηκαν.

Μονάδες 25

ΠΗΓΗ 1

Το Σύνταγμα δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και τέθηκε σε ισχύ την 1-6-1911. Από τις συνταγματικές μεταρρυθμίσεις οι σημαντικότερες ήταν οι ακόλουθες: ανάθεση του ελέγχου του κύρους των βουλευτικών εκλογών όχι πλέον στη Βουλή αλλά σε ειδικό δικαστήριο, ελάττωση της απαιτούμενης ηλικίας των εκλόγιμων ως βουλευτών από το 30ό στο 25ο έτος, αποκλεισμός των στρατιωτικών από τη δυνατότητα να εκλέγονται βουλευτές και καθιέρωση του ασυμβίβαστου της ιδιότητας του βουλευτή προς ορισμένες ιδιωτικές θέσεις σε επιχειρήσεις, απλούστευση της νομοθετικής διαδικασίας, καθιέρωση της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων, κατοχύρωση της δικαστικής ανεξαρτησίας και πληρέστερη διασφάλιση των ατομικών ελευθεριών και ιδίως της προσωπικής ελευθερίας και ασφάλειας, της φορολογικής ισότητας, του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι και του ασύλου της κατοικίας [...].

Θεσπίστηκαν επίσης η διεύρυνση των περιπτώσεων για τις οποίες ήταν επιτρεπτή η αναγκαστική απαλλοτρίωση, η καθιέρωση της υποχρεωτικής στοιχειώδους εκπαίδευσης με δωρεάν παροχή καθώς και η απλούστευση των διαδικασιών αναθεώρησης του Συντάγματος [...].

Με το σύνταγμα του 1911 ο Ελευθέριος Βενιζέλος δεν κατάφερε μόνο να «εγκοιτώσει* θεσμικά την ακαθόριστη κίνηση του 1909», αλλά επιπλέον να μετατρέψει το αόριστο αίτημα για αλλαγές σε μια μακρόπνοη αξίωση: να επιβληθεί το κράτος δικαίου σε μια κονιορτοποιημένη κοινωνία που μαστιζόταν από προνόμια, εύνοιες και την αθέμιτη συναλλαγή στη δημόσια διοίκηση, ενώ το κράτος θεωρούνταν το «φρούριο» που έπρεπε να καταληφθεί με «γιουρούσι».

«Η Συνταγματική Μεταρρύθμιση» του Γιώργου Αναστασιάδη

Ιστορικά Ελευθεροτυπίας, τεύχος 92, 19 Ιουλίου 2001.

*εγκοιτώνει: θέσει σε πλαίσιο

ΠΗΓΗ 2

Η έκταση των νέων συνταγματικών διαρρυθμίσεων [...] δεν μετέβαλαν ούτε τη μορφή του πολιτεύματος, ούτε την οργανωτική δομή της πολιτείας. Η κατοχύρωση των ατομικών δικαιωμάτων και η καθιέρωση νέων κανόνων στην άσκηση της κρατικής εξουσίας αποτέλεσαν τον καθοριστικό γνώμονα της αναθεώρησης του 1911: Ενίσχυση και προστασία των ατομικών ελευθεριών, της ιδιοκτησίας και της ελευθερίας του τύπου με την παροχή περισσότερων νομικών εγγυήσεων απέναντι στην κρατική αυθαιρεσία, [...] καθιέρωση της δωρεάν παρεχομένης υποχρεωτικής στοιχειώδους εκπαίδευσης, [...] διευκόλυνση των νομοθετικών μεταρρυθμίσεων για την εισαγωγή καλύτερου εκλογικού συστήματος, [...] απομάκρυνση των στρατιωτικών από την ενεργό πολιτική και καθιέρωση του ασυμβίβαστου του βουλευτικού αξιώματος και των ιδιωτικών έργων, [...] επανίδρυση του Συμβουλίου της Επικρατείας ως διοικητικού δικαστηρίου και σώματος εντεταλμένου να επεξεργάζεται τις προτάσεις νόμων [...]. Η γενικότερη αυτή κατεύθυνση έφερε τη σφραγίδα των ιδεολογικών αρχών και της πολιτικής τακτικής του Ελευθερίου Βενιζέλου [...].

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους,
Νεώτερος Ελληνισμός από το 1881 ως το 1913,
τ. ΙΔ΄, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 2002, σ.276.